

Magyar nyelv és irodalom

Beszédképesség, szóbeli szövegek megértése, értelmezése és alkotás

A tanuló

érthetően beszél;

megérti az egyszerű magyarázatokat, utasításokat és társai közléseit. A kérdésekre értelmesen válaszol;

használja a bemutatkozás, a felnőttek és a kortársak megszólításának és köszöntésének illendő nyelvi formáit;

bekapcsolódik a közös tevékenységekbe. Alkalmazkodik azok szabályaihoz;

elgázodik szűkebb környezete társas kapcsolatrendszerében;

közösségi feladatot vállal;

felismeri, értékeli és segíti társai ilyen irányú tevékenységét.

Olvasás, az írott szöveg megértése 1. - az olvasástanulás előkészítése

A tanuló

nyitott, motivált, érdeklődő az olvasás tanulásában;

rendelkezik a megfelelő ismeretekkel és szókinccsel az olvasást, írásbeliséget illetően;

részképességei elérték a szükséges szintet.

Olvasás, az írott szöveg megértése 2. - az olvasás jelrendszerének elsajátítása, dekódolási képesség kialakítása

A tanuló

olvasási tevékenysége motivált, érdeklődő;

ismeri a magyar ábécé nyomtatott kis és nagybetűit;

ismeri a betű-hang, fonéma-graféma megfeleltetési szabályait;

biztos betűfelismerési, összevonási képességgel rendelkezik;

ismeri olvasással kapcsolatos erősségeit, hibáit;

rendelkezik az olvasásra, annak folyamatára vonatkozó szókinccsel, ismeretei az életkornak megfelelőek; biztonsággal, pontosan olvas szavakat, szó szerkezeteket, mondatokat életkori sajátosságának megfelelő egyszerű, rövid szövegeket.

Olvasás, az írott szöveg megértése 3. - a szövegértő olvasás előkészítése

A tanuló

használja az előzetes áttekintés, egyszerű összefoglalás, az érzékszervi képek alkotásának stratégiáit a megértés érdekében;

képes a tankönyvi egyszerűbb grafikus szervezőket felhasználni a megértés ellenőrzése érdekében;

tapasztalattal rendelkezik a folyamatos, nem folyamatos, kevert, egyéni, csoportos és iskolai célú szövegekkel kapcsolatban; a szöveg megértését bizonyítja a következő tevékenységekkel: következtetés, lényegkiemelés, vázlatkészítés, tartalommondás, események összefoglalása, egyszerű értékelése az életkornak megfelelő szinten.

Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése

A tanuló

hallgat, olvas verset, mesét, életkori sajátosságának megfelelő irodalmi műveket;

képes egyszerű irodalmi szövegek felismerésére műfaji jellemzőinek alapján (pl. mese, költemény, mondóka);

néhány verset, mondókát elmond fejből;

dramatikus játékokban együttműködik a társakkal

Az írástanítás előkészítése, az írás megtanulásának technikai alapozása

A tanuló

nyitott, motivált, érdeklődő az írás tanulásában;

előzetes képességei és ismeretei megfelelőek az írástanulás megkezdéséhez;

finommotorikája, szem-kéz koordinációja megfelelő szintű; tisztában van az írás alapvető funkcióival a mindennapi életben.

Az írott betűalakok tanítása írástechnikát fejlesztő gyakorlatok

A tanuló

ismeri és használja a magyar ábécé betűinek írott alakjait;

írása rendezett, a betűket olvashatóan alakítja és kapcsolja egymáshoz

Az írástechnika fejlesztése az eszközszintű írás előkészítése

A tanuló

másoláskor nem vét írástechnikai hibát;

jelöli a mondatkezdést és a mondatzárást;

a gyakorolt szókészlet körében alkalmazza a szókezdő nagybetűt;

ismeri az időtartam és a j hang kétféle jelölési módját; szövegminta alapján felismeri és kijavítja hibáit

Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondat, szó, hang, betű; szótagolás; szótő és toldalék; mondatfajták

A tanuló

felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, és a különféle feladatmegoldásban használja a szabályokat

Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása

A tanuló

szükség szerint felidézi és alkalmazza a helyesírási szabályokat a begyakorolt szókészlet körében;

30–40 begyakorolt szó esetében helyesen jelöli a j hangot; az egyszerű szavakat helyesen választja el.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló

a tanító irányításával motiváltan tanul;

a tanulási folyamat során változatos tevékenységeket és több érzékszervet is használ;

szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: 2-3 mondóka, József Attila: Altató; Nemes Nagy Ágnes: Nyári rajz; Petőfi Sándor: Anyám tyúkja, Tamkó Sirató Károly egy verse, Weöres Sándor három költeménye; kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése

A tanuló

ismeri, megérti rövid, egy szálon futó művek segítségével a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;

képes állást foglalni, érvelni alapvető erkölcsi kérdésekben;

meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket;
meghallgatja mások érvelését is;
képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során;
dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat, azokat életkori szintjén kezelni.

3-4. évfolyam

Beszédképesség, szóbeli szövegalkotás és a megértés fejlesztése

A tanuló

értelmesen és érthetően fejezi ki gondolatait;
használja a mindennapi érintkezésben az udvarias nyelvi fordulatokat;
beszédstílusát beszélgető partneréhez igazítja;
bekapcsolódik csoportos beszélgetésbe, vitába, történetalkotásba, improvizációba, közös élményekről, tevékenységekről való beszélgetésekbe, értékelésbe;
a közös tevékenységeket együttműködő magatartással segíti.

Olvasás, az írott szöveg megértése

A tanuló

az olvasás terén motivált, érdeklődő;
folyékony, automatizált olvasástechnikával rendelkezik a hangos és a néma olvasás területén is;
felismeri és javítja a hibáit;
felismeri és megérti azokat a különböző típusú, műfajú szövegeket, amelyekről tanult;
szintetizálja, értelmezi és értékeli az életkori szintjének megfelelő szöveg információit és gondolatait;
megfelelő nyelvi tudatossággal rendelkezik;
ismeri és tanítói segítséggel használja a tanult olvasási stratégiákat.

Irodalmi kultúra, az irodalmi művek értelmezése

A tanuló

megnevezi olvasmányai szerzőjét, szereplőit és azok tulajdonságait, magyarázza cselekedeteiket;

azonosítja a történet idejét és helyszínét; a cselekmény kezdő- és végpontját, a cselekményelemek sorrendjét;

konkrét esetekben felismeri a mesére jellemző fordulatokat, szókapcsolatokat, mesejellemzőket; az egyszerű szerkezetű mesék, elbeszélések tartalmát időrendben, több összefüggő mondattal mondja el.

Az íráshasználat fejlesztése

Az írás eszközzintű használata.

Gazdaságos szövegelrendezés.

Fogalmazási alapismeretek

A tanuló a tanult fogalmazási ismereteket felhasználja fogalmazáskészítéskor

Szövegalkotási gyakorlatok

A tanuló

írása jól olvasható, lendületes. Füzetei rendezettek, tiszták;

a tanult fogalmazási ismeretek felhasználásával kb. egy oldal terjedelmű elbeszélő fogalmazást készít;

a fogalmazás témájának megfelelő szavakat és kifejezéseket használ;

adott vagy választott témáról 8–10 mondatos leírást készít a tanult fogalmazási ismeretek alkalmazásával;

a tartalmi egységek kezdetét bekezdéssel jelzi;

figyel a bemutatás sorrendjére és a nyelvi eszközök használatára;

a tanító útmutatásai alapján kijavítja fogalmazási és helyesírási hibáit.

Nyelvtani és nyelvhelyességi ismeretek tudatosítása és alkalmazása: mondatfajták, szavak, szófajok

A tanuló

felismeri és megnevezi a tanult nyelvtani fogalmakat, használja a szabályokat;

felismeri, megnevezi és megfelelően jelöli a mondatfajtákat;

toldalékos formájukban, szövegben is felismeri és megnevezi a tanult szófajokat;

a szöveggörnyezetnek megfelelően használja az igeidőket és az igekötőket;
alsó tagozaton tanult anyanyelvi ismeretei rendszerezettek.

Helyesírási szabályok ismerete és alkalmazása

A tanuló

a mondatot nagybetűvel kezdi és írásjellel zárja;
a begyakorolt szókészlet körében biztonsággal alkalmazza a tanult helyesírási szabályokat;
írásbeli munkái rendezettek, olvashatóak;
helyesírását önellenőrzéssel felülvizsgálja, szükség esetén javítja.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló

ismeri a tanulási folyamat alapvető jellemzőit;
azonosítja az információ forrásait, ismeri azok kezelését;
képes önálló tanulásra;
ismeri a saját tanulási folyamatának, képességének jellemzőit;
ismer és alkalmaz néhány tanulási módot, stratégiát a különböző tanulási feladatok teljesítése érdekében;
a szövegből történő tanulás során olvasási stratégiákat használ;
információt keres, kezel önállóan néhány forrásból;
szöveghűen felidézi a következő szépirodalmi műveket, illetve azok részleteit: népdalszövegek, József Attila: Betlehemi királyok, Mama; Petőfi Sándor: Füstbe ment terv; illetve kortárs magyar lírikusok műveiből néhány alkotás;
részletek Kölcsey Ferenc: Hymnus; Petőfi Sándor: Nemzeti dal; Vörösmarty Mihály: Szózat című művéből, illetve szépprózai művekből.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, az esztétikai és a történeti érzék fejlesztése

A tanuló

ismeri, megérti a történeteket bemutató művek szerveződését, felépítését, az összefüggések logikáját, az ok-okozati viszonyt;

képes állást foglalni, érvelni, meggyőzni másokat alapvető erkölcsi, esztétikai kérdésekben;

meggyőződéssel képviseli a legalapvetőbb emberi értékeket, megérti mások érvelését, elfogadja az övétől eltérő véleményeket, képes ezekkel is azonosulni;

képes beleélésre, azonosulásra az életkori sajátosságainak megfelelő művek befogadása során;

dramatikus és drámajátékok segítségével képes átélni mindennapi konfliktusokat saját és más álláspontból is, azokat életkori szintjén kezelni.